

voorbereidend onderzoek
gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan

afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur

regio Schelde-Dender
landbouw-, natuur- en bosgebieden
“Zeeschelde Gentbrugge-Melle en Bastenakkers-Ham”

analyse bestaande ruimtelijke structuur

oktober 2013

Vlaamse overheid

1 Inhoudsopgave

1	Inhoudsopgave.....	2
2	Doelstelling, reikwijdte en detailleringsgraad van het plan	3
3	Planningscontext.....	4
3.1	Relatie met het Ruimtelijk Structuurplan.....	4
3.1.1	De bindende bepalingen.....	4
3.1.2	Het richtinggevend gedeelte	4
3.1.3	Het planningsproces voor de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur	5
3.1.4	Het afbakeningsproces in de regio Schelde-Dender.....	5
3.2	Relatie met andere beleidsbeslissingen.....	8
3.2.1	Sigmaplan.....	8
3.3	Relatie met gemeentelijke en provinciale ruimtelijke structuurplannen.....	8
3.3.1	Provinciaal ruimtelijk structuurplan Oost-Vlaanderen.....	8
3.3.2	Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Destelbergen.....	9
3.3.3	Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Gent	9
3.3.4	Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Melle.....	9
3.3.5	Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Wetteren	9
4	Analyse bestaande ruimtelijke structuur van het plangebied.....	11
4.1	Situering van het plangebied	11
4.2	Analyse deelstructuren.....	11
4.2.1	Fysisch systeem.....	11
4.2.2	Agrarische structuur.....	12
4.2.3	Natuurlijke structuur.....	13
4.2.4	Landschappelijke structuur en onroerend erfgoed	15

2 Doelstelling, reikwijdte en detailleringsgraad van het plan

De doelstelling van het op te maken gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan is uitvoering geven aan de richtinggevende en bindende bepalingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) inzake de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur zoals nader uitgewerkt in de ruimtelijke visie voor landbouw, natuur en bos in de regio voor het gebied

Het ruimtelijk uitvoeringsplan zal het agrarisch gebied differentiëren in functie van de bebouwingsmogelijkheden en bijkomende natuur- en bosgebieden aanduiden in functie van het versterken van de bestaande natuur- en bosstructuur en het realiseren van ecologisch verantwoorde bosuitbreiding.

Het plan zal de daarvoor noodzakelijk bestemmingen en stedenbouwkundige voorschriften vastleggen op perceelsniveau..

3 Planningscontext

3.1 Relatie met het Ruimtelijk Structuurplan

3.1.1 De bindende bepalingen¹

Het Vlaams Gewest bakt de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur als volgt af in gewestplannen of gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen:

- 125.000 ha grote eenheden natuur of grote eenheden natuur in ontwikkeling (in overdruk)
Daarvoor is een toename van 38.000 ha natuur- en reservaatgebied (t.o.v. 1994) tot een totaal van 150.000 ha natuur- en reservaatgebied nodig.
- 750.000 ha agrarisch gebied, ruimtelijk bestemd voor de beroepslandbouw.
- 10.000 ha bijkomend bosgebied of bosuitbreidingsgebied, tot een totaal van 53.000 ha bosgebied.
- 80.000 ha natuurverwevingsgebied (in overdruk) op niet groene bestemmingen.

3.1.2 Het richtinggevend gedeelte

Ruimtelijke visie op de ontwikkeling van Vlaanderen: “Vlaanderen open en stedelijk”

Met de metafoor ‘Vlaanderen, open en stedelijk’ wil het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) een trendbreuk realiseren met betrekking tot de ruimtelijke ontwikkeling. Deze trendbreuk beoogt de versterking van het buitengebied en het tegengaan van de versnippering door een optimaler gebruik en beheer van de stedelijke structuur.

Daarom wordt de ruimtelijk structurerende werking van het fysisch systeem als principe vooropgesteld. Het fysisch systeem is ruimtelijk structurerend voor de natuurlijke structuur (inclusief de bosstructuur), de agrarische structuur, de nederzettingsstructuur en het landschap. Ruimtelijk structurerend betekent dat de huidige, intrinsieke kenmerken van het bestaand fysisch systeem het richtinggevend kader zijn voor de ruimtelijke ontwikkeling van de structuurbepalende functies natuur, bos, landbouw en wonen en werken op het niveau van het buitengebied.

In Vlaanderen wordt de ruimtelijke structuur van het buitengebied vandaag bepaald door het samenhangend geheel (netwerk) van rivier- en beekvalleien, grote en aaneengesloten natuur- en boscomplexen, belangrijke landbouwgebieden, de nederzettingsstructuur, het landschap en de infrastructuur...

Inbedden van landbouw, natuur en bos in goed gestructureerde gehelen

Elk van de drie voor het buitengebied structuurbepalende functies – landbouw, natuur en bos – kan slechts op een duurzame wijze functioneren indien de gebieden die aan deze functie worden toegewezen, ingebed zijn in een goed gestructureerd geheel. Daarom wordt het buitengebiedbeleid gedifferentieerd naar een beleid voor de natuurlijke structuur, de agrarische structuur en de nederzettingsstructuur. De natuurlijke en de agrarische structuur kunnen elkaar in bepaalde gebieden (natuurverwevingsgebieden) overlappen.

Het afbakenen van de gebieden van de natuurlijke en de agrarische structuur in ruimtelijke uitvoeringsplannen moet daarom gelijktijdig en op gelijkwaardige basis gebeuren. De natuurlijke

¹ Besluit van de Vlaamse Regering van 23 september 1997 houdende de definitieve vaststelling van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, bekrachtigd bij het decreet van 17 december 1997 wat de bindende bepalingen betreft, en de besluiten van de Vlaamse Regering van 12 december 2003 en 17 december 2010 houdende de definitieve vaststelling van een herziening van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, bekrachtigd bij de decreten van 19 maart 2004 respectievelijk 25 februari 2011 wat de bindende bepalingen betreft.

structuur kan in bepaalde gebieden ook overlappen met andere functies (recreatie, overige functies...).

3.1.3 Het planningsproces voor de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur

Van 2004 tot 2009 werkte de Vlaamse overheid in overleg met gemeenten, provincies en belangengroepen een ruimtelijke visie uit op landbouw, natuur en bos, voor dertien buitengebiedregio's. De visie geeft op hoofdlijnen aan welke gebieden behouden blijven voor landbouw en waar er ruimte kan zijn voor natuurontwikkeling of bosuitbreiding. Ze vormt de basis voor de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen, die de bestemmingen op perceelsniveau vastleggen.

Voor elk van de dertien regio's heeft de Vlaamse Regering de visievormingsprocessen afgerond met een beslissing over het actieprogramma voor de op te maken ruimtelijke uitvoeringsplannen. Voor de landbouwgebieden waar de bestemming van het gewestplan zeker behouden kan blijven, besliste de regering om de bestaande agrarische bestemmingen te herbevestigen. Op die manier is midden 2009 ca. 538.000 hectare agrarisch gebied vastgelegd. De resultaten van deze overlegprocessen zijn consulteerbaar op www.vlaanderen.be/agnas.

Op 7 mei 2010 besliste de Vlaamse Regering over de verdere voortgang van het afbakeningsproces. Er is een coördinatieplatform opgericht met o.m. vertegenwoordigers van de verschillende beleidsvelden en de natuur- en landbouworganisaties. Dit platform volgt de uitvoering van de afbakening op. Het bekijkt voor welke gebieden gestart kan worden met de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen en bewaakt de gelijktijdige voortgang van de realisatie van de doelen voor landbouw, natuur én bos. De Vlaamse overheid stelde een administratieoverschrijdend team samen dat deze plannen voorbereidt en het vooroverleg met de betrokken lokale besturen en middenveldorganisaties organiseert.

Het coördinatieplatform bepaald jaarlijks in een 'gebiedsgericht programma' voor welke concrete gebieden er een planningsproces opstart.

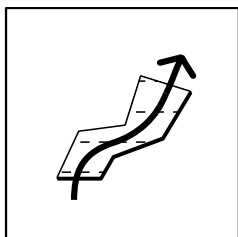
3.1.4 Het afbakeningsproces in de regio Schelde-Dender

Voor de buitengebiedregio Regionaam werd het afbakeningsproces voor de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur opgestart 2006.

In een verkenningfase werd via een consultatie van de betrokken gemeenten, provincies en voornaamste belangengroepen gepeild naar inzichten op de gewenste natuurlijke en agrarische structuur. Samen met de inzichten vanuit de Vlaamse administratie en binnen het kader van de richtinggevende bepalingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) werd op basis hiervan een eerste aanzet tot gewenste ruimtelijke structuur uitgewerkt in een verkenningnota. Deze verkenningnota werd voor formeel advies voorgelegd aan de betrokken gemeenten, provincies en belangengroepen. Van oktober 2007 tot januari 2008 werd een reeks overlegsessies georganiseerd waarbij de actoren hun adviezen konden toelichten en gepeild werd naar de marges waarbinnen concepten bijgestuurd zouden kunnen worden. Na deze overlegronde werd een eindvoorstel van gewenste ruimtelijke structuur en een uitvoeringsprogramma opgemaakt en voor advies voorgelegd aan de betrokken actoren. De Vlaamse Regering nam op 28 november 2008 akte van het eindvoorstel van gewenste ruimtelijke structuur en uitvoeringsprogramma én de adviezen van de gemeenten, provincies en belangengroepen hierover.

Op 28 november 2008 keurde de Vlaamse Regering de beleidsmatige herbevestiging van de bestaande gewestplannen voor ca. 21900 ha agrarisch gebied in de regio Schelde-Dender goed, volgens de werkwijze vastgelegd in de beslissing van 3 juni 2005. Daarnaast werd op basis van een inventarisatie en verwerking van alle adviezen die uitgebracht werden door de actoren over het eindvoorstel van gewenste ruimtelijke structuur en uitvoeringsprogramma een operationeel uitvoeringsprogramma opgesteld waarin de Vlaamse Regering de beleidsmatige prioriteiten voor het opstarten van de uitvoeringsacties bepaalde.

Krachtlijnen van de ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos voor het plangebied zijn:

Behoud en versterking van gevarieerde (open/halfopen) valleilandschappen met ruimte voor natuurlijke waterberging met verweving tussen landbouw en natuur en bos

- In deze gebieden is de hoofdfunctie in hoofdzaak landbouw met overdruk natuurverweving. Beperkte delen kunnen als hoofdfunctie natuur hebben.
- De Scheldevallei vormt een groen lint in het landschap, gevormd door een aaneenschakeling van kleinere natuur- en bosgebieden, kasteelparken, kleine landschapselementen en meersengebieden die verweven voorkomen met de landbouwfunctie in de vallei.
- Er wordt ruimte geboden aan de watersystemen voor het natuurlijk functioneren van hun structuurbepalende processen zoals getijden, natuurlijke overstromingen, kwel, Ze slingeren zich als continue blauwgroene linten door het landschap. Ecologische barrières worden zoveel als mogelijk opgeheven of hun effecten gemilderd.
- In de van nature overstroombare gebieden en risicogebieden voor overstroming worden de aanwezige natuur-, landbouw- en de waterbeheerfunctie zoveel mogelijk op elkaar afgestemd. Vanuit het ruimtelijk beleid worden deze gebieden minstens gevrijwaard van verdere bebouwing.
- De landbouwfunctie blijft behouden voor de grondgebonden landbouw, waarbij deze via stimulerende maatregelen zo veel mogelijk wordt afgestemd op de natuurlijke en landschappelijke waarden en de mogelijkheden voor natuurlijke waterberging. Behoud en versterking van het graslandgebruik is hierbij een belangrijk uitgangspunt.
- (Gecontroleerde) waterberging kan een nevenfunctie zijn. Het optreden van de natuurlijke overstromingen wordt behouden en in de mate van het mogelijke hersteld of uitgebreid. De ecologische opwaardering van bos of aanplanten met een belangrijke economische functie is wenselijk. Ecologische barrières worden zoveel als mogelijk opgeheven of hun effecten gemilderd.
- In de valleien en langs de overgangen naar drogere valleiflanken staat het versterken en herstellen van structuur van natuur- bos - en landschapselementen voorop. Bijzondere aandacht gaat er naar de ontwikkeling van vochtige tot natte, half-natuurlijke hooilanden en grasweiden. Op plaatsen met bijzondere potentie daartoe worden lokaal moerassen of broekbossen hersteld of ontwikkeld. Op diverse delen wordt de waarde bepaald door de moeras - en bostypes. Onder de bostypes bevinden zich diverse ooi- en broekbossen. Beheersovereenkomsten behoren tot de mogelijkheden voor afstemming tussen landbouw- en natuurwaarden.

7.1 Scheldevallei vanaf Gentbrugse meersen tot Bastenakkers

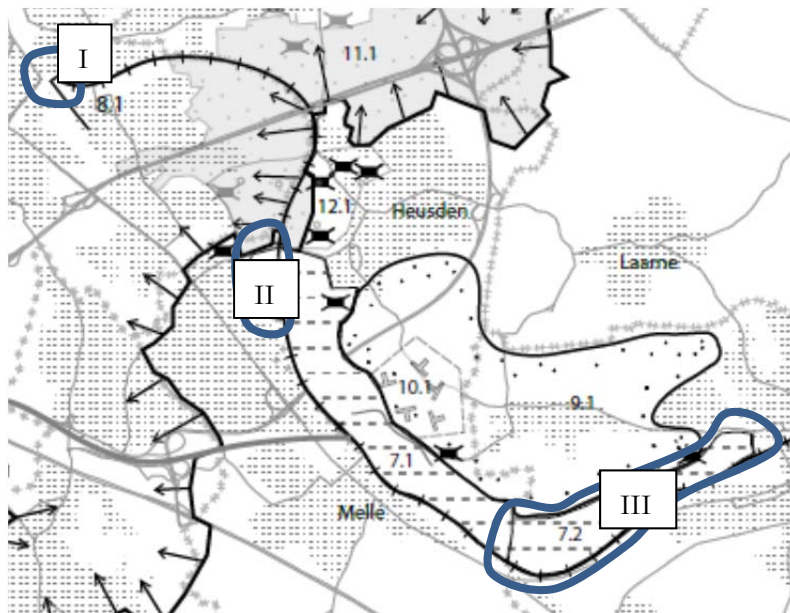
7.2 Bastenakkers

Het operationeel uitvoeringsprogramma formuleert voor het plangebied volgende actie:

- **Actie 1** (uitvoeringsactie 4) De Scheldevallei ter hoogte van Bastenakkers en Ham Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan in afstemming met het afbakeningsproces van het kleinstedelijk gebied Wetteren voor :
 - Het differentiëren van de Scheldevallei

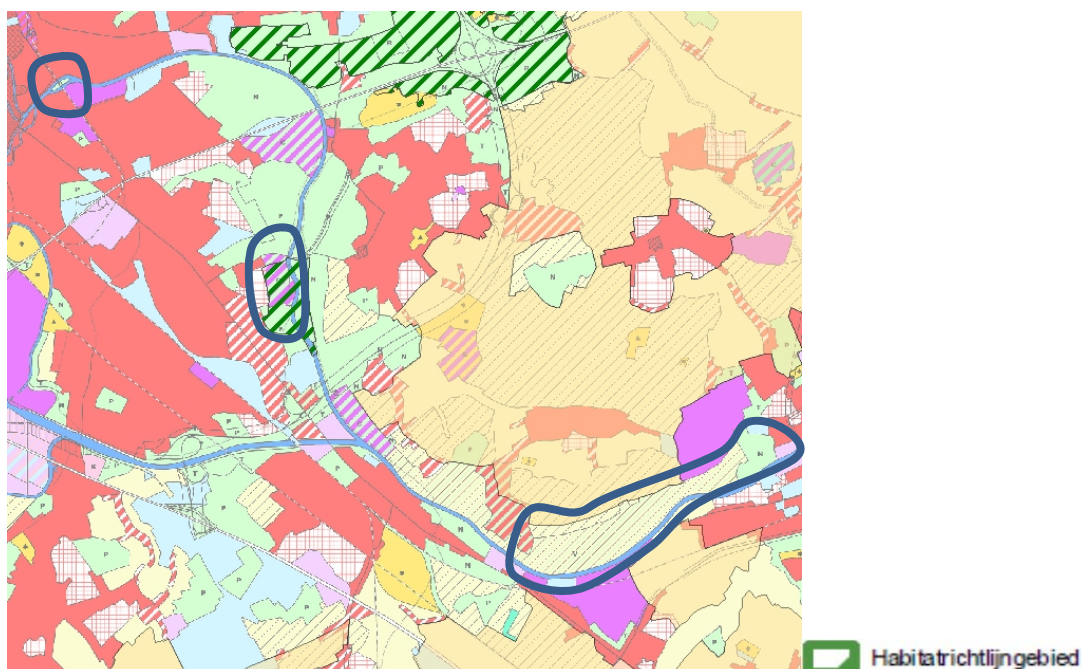
- Het vrijwaren van het gebied als reservegebied in het kader van het Sigmaplan.
- **Actie 2** (uitvoeringsactie 5) De scheldevallei ter hoogte van Kastermeersen en de Maanbeek
Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan in afstemming met het afbakeningsproces van het kleinstedelijk gebied Wetteren voor :
 - Het differentiëren van de Scheldevallei
 - Het differentiëren van het agrarisch gebied nabij de Maanbeek
 - De geselecteerde Habitatrichtlijngebieden langs de Liefkenshoek.

Figuur 1. Uitsnede operationeel uitvoeringsprogramma Schelde-Dender

- I : Eilandje te Gentbrugge
 II : Voormalige ontginningsput Melle
 III : Bastenakkers-Ham Destelbergen – Wetteren

Figuur 2. Uitsnede gewestplan met aanduiding herbevestigde agrarische gebieden en speciale beschermingszones

3.2 Relatie met andere beleidsbeslissingen

3.2.1 Sigmaplan

De beslissingen van de Vlaamse Regering van 22 juli 2005 en van 28 april 2006 verklaarden alle werken en handelingen in het kader van het geactualiseerde Sigmaplan van dwingend groot openbaar belang. Daarbij werd het Meest Wenselijk Alternatief (MWeA) bekrachtigd alsmede de instandhoudingsdoelstellingen en de flankerende maatregelen voor landbouw en recreatie. Tenslotte werden de projecten vastgelegd die ten laatste in 2015 op het terrein van start moeten gaan. Waterwegen en Zeekanaal NV werd belast met de coördinatie van de voorbereiding en met de realisatie van de projecten. De Vlaamse minister bevoegd voor Financiën, Begroting en Ruimtelijke Ordening werd belast met de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen voor de gebieden die betrekking hebben op deze eerste fase.

Het Sigmaplan Bastenakkers behoort tot deze projecten. Daarbij is Bastenakkers het meest stroomopwaartse overstromingsgebied op de Beneden-Zeeschelde. Dit gebied vormt het voorwerp van het op te maken plan-MER. Conform de Regeringsbeslissing van 28/4/2006 wordt het gebied volgens het MWeA ingericht als gecontroleerd overstromingsgebied (GOG) met behoud van het huidige landgebruik (landbouw) en heeft een oppervlakte van 153,7 ha

Op basis van voorstudies is besloten, om voldoende waterberging te kunnen garanderen, Ham eveneens als GOG te realiseren.

3.3 Relatie met gemeentelijke en provinciale ruimtelijke structuurplannen

3.3.1 Provinciaal ruimtelijk structuurplan Oost-Vlaanderen

Het provinciaal ruimtelijk structuurplan werd goedgekeurd op 18 februari 2004.

Volgende elementen zijn relevant voor het plangebied:

- De Scheldevallei wordt beschouwd als de drager van natuur en recreatief medegebruik binnen de ecologische randvoorwaarden. Plaatselijk kan het recreatief medegebruik sterker uitgewerkt. Dit houdt consequenties in naar het gebruik van deze valleien. Het ruimtelijk beleid wordt als volgt geformuleerd :
 - het weren van bijkomende bebouwing is primordiaal.
 - er wordt geopteerd voor het maximaal behoud en/of versterking van de landschapswaarden in de vallei en accentuering van de waardevolle sites (o.a. meanders, steilranden).
 - op de hellingen aan de valleiranden kunnen geen nieuwe bedrijfszetels of glastuinbouw ingeplant worden.
 - het behoud van de bestaande openruimtecorridors tussen de nederzettingen staat voorop.
 - de valleigebieden zullen meer toegankelijk gemaakt worden voor fietsers en wandelaars.
 - intensievere vormen van openluchtrecreatie kunnen worden voorzien op de raakvlakken van de nederzettingsstructuur en de groene vingers.
- Valorisatieperspectieven voor het traditioneel landschap : De Scheldevallei stroomafwaarts Gent :
 - behoud resterende natuurrelicten ;
 - vrijwaren van bebouwing van om het even welke aard in de valleigebieden ;
 - beheersen van de recreatiedruk ;
 - bijzondere aandacht voor de gradiënten en toposequenties in het landschap ;
 - accentueren van de waardevolle (taluds, meanders, donken) in hun omgeving ;
 - gedifferentieerde aanpak voor de verschillende riviersegmenten.

3.3.2 Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Destelbergen

Het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan werd goedgekeurd op 30 april 2008.

Volgende elementen zijn relevant voor het plangebied:

- De Scheldevallei is een centraal gegeven binnen de gemeente Destelbergen en moet naar de toekomst toe de functie van drager van de open ruimte en natuurlijke structuur blijven behouden. Dit moet gebeuren door dit gebied maximaal te vrijwaren van nieuwe zonevreemde functies en aldus het geheel als entiteit te versterken. Daarbij komt nog dat de natuurlijke structuur moet verstevigd worden door verbindingen te maken met andere bestaande of te ontwikkelen waardevolle elementen van deze natuurlijke structuur.
- De agrarische gebieden binnen de Scheldevallei hebben een extensiever beheer, gezien het natte karakter en de grote natuurlijke waarde.

3.3.3 Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Gent

Het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan werd goedgekeurd op 9 april 2003.

De Scheldevallei is structuurbepalend in de gewenste ruimtelijk-natuurlijke structuur. Zij vormt de verbinding van de Gentse stad met de Vlaamse ruimtelijk-natuurlijke structuur, is drager van openruimtefuncties en groene in het landschap en wordt maximaal gevrijwaard van bebouwing. De tijarm van de Schelde te Gentbrugge wordt door de stad Gent opgenomen als kleiner gewenst natuurgebied/gemeentelijk niveau waaraan tevens doelstellingen gegeven worden in functie van het integraal waterbeheer.

De tijarm op de rand van het Schelde-eiland maakt deel uit (kraal) van de 'groene ring'. De 'groene ring' langsheen Ringvaart en R4 (in de westelijke, zuidelijke en oostelijke gedeelten rond de stad) vormt een kwalitatief te versterken kralenketting van stedelijke groengebieden aan beide zijden van deze infrastructuur : de geselecteerde kralen krijgen kans om zich optimaal te ontwikkelen.

BPA's en rups Gent

Arbed Noord (goedgekeurd op 27 januari 2003)

3.3.4 Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Melle

Het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan werd goedgekeurd op 8 december 2011.

- De gemeente stelt in haar structuurplan dat er plannen goedgekeurd zijn om de zandwinningsput om te vormen tot gecontroleerd overstromingsgebied.
- De grote open ruimte van de Scheldevallei dient maximaal beschermd te worden.

Er wordt momenteel een mer-screening opgemaakt voor een gemeentelijk rup waarbij de gemeente 20% uitbreiding wil voorzien voor een aantal zonevreemde woningen gelegen ten noorden van de ontginningsput (bestemming ontginningsgebied met nabestemming natuurgebied)

3.3.5 Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Wetteren

Het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan werd goedgekeurd op 22 augustus 2000.

Volgende elementen zijn relevant voor het plangebied:

- De Scheldevallei is een prioritair gebied voor natuur. Het beleid is gericht op de ruimtelijke ondersteuning van het behoud en de verdere ontwikkeling van de huidige biologische waarde of de ontwikkeling van een hogere biologische waarde in het gebied. Dit houdt ruimtelijke

randvoorwaarden in voor het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de aanwezige ecotopen : Om de biologische waarde ruimtelijk te ondersteunen zal het gemeentelijk beleid het niet bebouwd karakter in stand houden.

- Het ontwikkelen van de natuurfunctie van 'De Ham'.
- Realiseren buffergebied t.o.v. het gebied 'Ham'.
- De gemeente stelt de opmaak van een natuurinrichtingsplan voor 'De Ham' voor, met volgende uitgangspunten :
 - de gebiedsgedeelten die op het gewestplan staan ingekleurd als natuur- of valleigebied worden niet gewijzigd. Zij blijven de bestemming als natuurgebied of valleigebied behouden.
 - het natuurinrichtingsplan heeft als hoofddoelstelling een hogere biologische waarde in het gebied te realiseren. De mogelijkheden op recreatief vlak zijn dan ook ondergeschikt aan de natuurimpulsen die aan het gebied zullen gegeven worden.
 - een verhoging van het waterniveau is eveneens één van de suggesties van dit natuurinrichtingsproject. Door de drooglegging door de pompgemalen worden de waterfuncties van deze oorspronkelijk drassige gebieden momenteel onmogelijk gemaakt.
 - er zal onderzocht worden of de mogelijkheid bestaat een waterpartij te voorzien refererend naar de opgevolde Scheldemeander.
 - in het plan zal onderzocht worden of het behouden van de bestaande parkeerplaats verenigbaar is met de bestemming als natuurgebied.
 - het zal eveneens noodzakelijk zijn na te gaan of het mogelijk is een ravotterrein (zonder speeltuigen) voor de lokale jeugdbewegingen in dit gebied op te nemen.
- Landbouw in de prioritaire gebieden voor natuur : grondgebonden landbouw met hoog ecologisch en landschappelijk belang : hier speelt de landbouw als economische functie (productiefactor) een veel minder belangrijke rol maar vervult ze eerder een natuurondersteunende en landschapsverzorgende taak. Het zijn gebieden die relatief onafhankelijk gemaakt worden van de ontwikkelingen in de land- en tuinbouw (hoogdynamische functies). De landbouw is er ondergeschikt. Op een aantal plaatsen zal hierdoor ook een meer extensief gebruik van het landelijk gebied gaan optreden. Dergelijke ontwikkeling betekent niet dat deze gebieden volledig hun landbouwfunctie verliezen. Wel zal extensivering, door een geringer gebruik van meststoffen en bestrijdingsmiddelen, verweving van natuur- en landschapsbeheer beter inpasbaar maken in de agrarische bedrijfsvoering.

4 Analyse bestaande ruimtelijke structuur van het plangebied

4.1 Situering van het plangebied

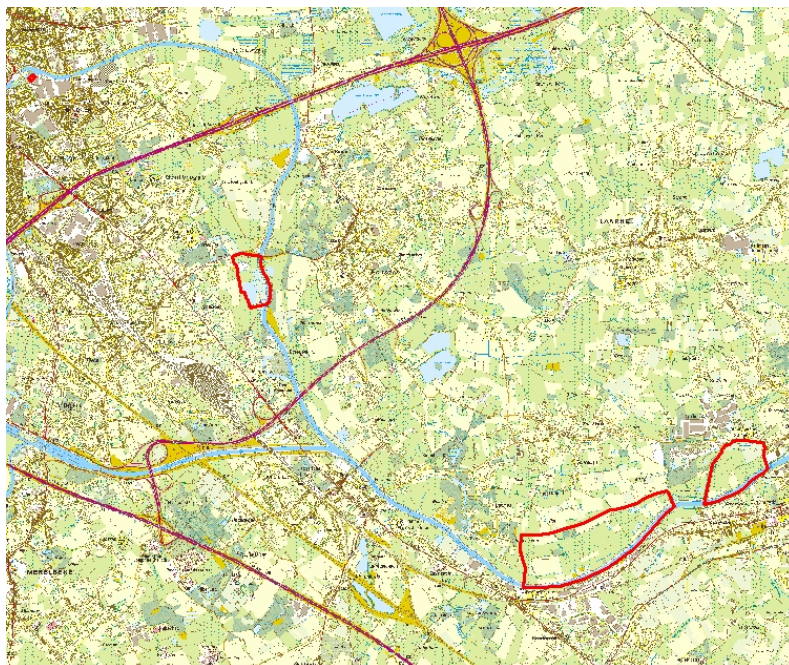
Het voorgestelde plangebied bestaat uit 3 ruimtelijk van elkaar gescheiden deelgebieden : 'Bastenakkers-Ham', 'Voormalig ontginningsgebied Melle' en 'Eilandje te Gentbrugge'.

Het deelgebied 'Bastenakkers-Ham' wordt begrensd door de Schelde, het woonpark 'Bommels', de voetweg van Bommels via Rot naar Neerhekkers, Cooppallaan en de kern van Overschelde.

Het deelgebied 'Voormalig ontginningsgebied Melle' wordt begrensd door de Schelde, de grens van het ontginningsgebied met het meer zuidelijk gelegen natuurgebied, de wijk Melle-Vogelhoek en de N447.

Het deelgebied 'Eilandje te Gentbrugge' omvat de getijarm van de Schelde ter hoogte van de Arbedsite.

Figuur 3. Situering plangebied

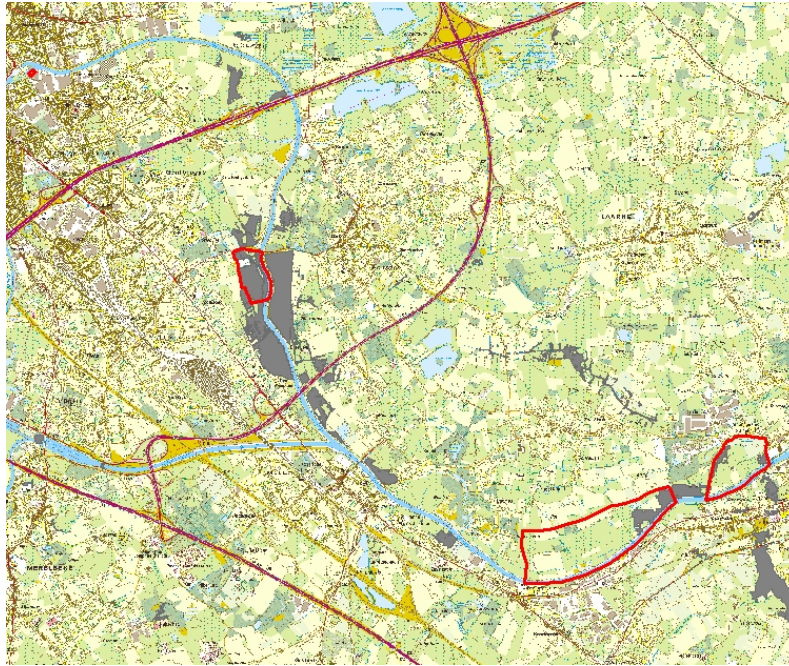
4.2 Analyse deelstructuren

4.2.1 Fysisch systeem

Het plangebied bevindt zich volledig binnen de Scheldevallei en is overstromingsgevoelig. Bastenakkers-Ham zijn natte graslanden binnen de oorspronkelijke winterbedding van de Schelde. Ham wordt gekarakteriseerd door de aanwezigheid van de restanten van een oude Schelde-meander.

Het voormalige ontginningsgebied van Melle werd in het verleden gebruikt voor het winnen van zand.

Figuur 4. Overstromingsgevoelige gebieden

4.2.2 Agrarische structuur

Elementen van de bestaande agrarische structuur

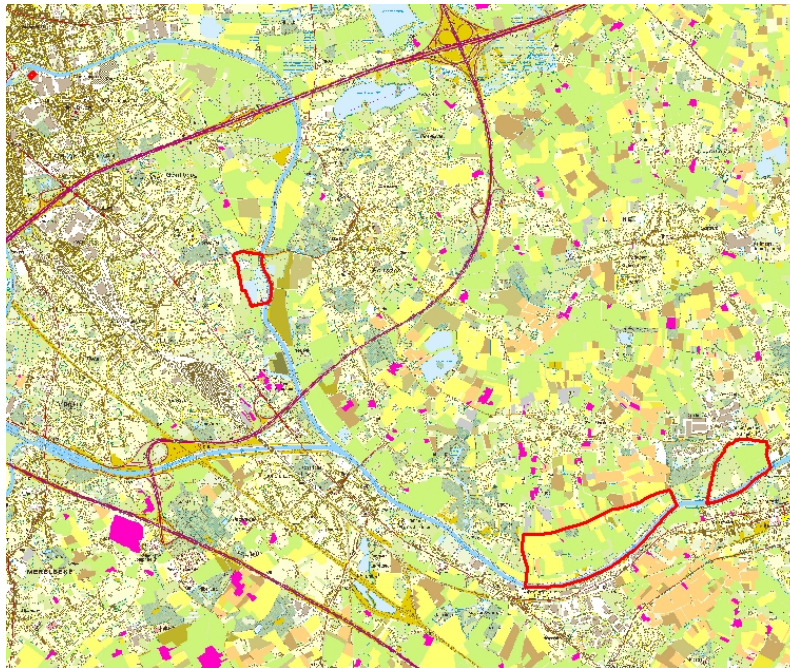
Van de deelgebieden Bastenakkers, Ham en de ontginningsput van Melle, is voornamelijk Bastenakkers in landbouwgebruik. Het landbouwgebruik in 'Bastenakkers-Akkers' situeert zich op 75 ha en bestaat voornamelijk uit grasland en in het westen van Bastenakkers worden ook voedergewassen (vooral maïs) verbouwd.

Het deelgebied 'Ham' is voor de helft in landbouwgebruik (grasland).

Het deelgebied 'voormalig ontginningsgebied Melle' kent geen landbouwgebruik.

Het totale gebied wordt gebruikt door 17 landbouwbedrijven. Het zijn hoofdzakelijk rundveebedrijven, waarvan ongeveer een derde gespecialiseerde melkveebedrijven. Verder zijn er enkele gemengde bedrijven met akkerbouw.

Figuur 5. Landbouwgebruikskaart : geregistreerde landbouwgebruikspercelen 2010

Gebruik	
■	?
■	Akkerbouw
■	Bebost
■	Bebouwing
■	Dynamisch gebruik
■	Gespecialiseerde kapitaalsintensieve teelt
■	Grove groenten en aardappelen
■	Kleine landschapselementen en Poelen
■	Natuurgerichte teelt
■	Voedergewassen
■	Wei- of Hooiland

4.2.3 Natuurlijke structuur

Elementen van de bestaande natuurlijke structuur

Het gebied Bastenakkers-Ham is voornamelijk in landbouwgebruik. We treffen er vooral weilanden aan, vaak omzoomd met ondiepe grachten. Op de perceelsranden staan regelmatig knotbomen of andere bomenrijen.

Het biologisch waardevolste gebied is het deelgebied Ham. Hier liggen de soortenrijkste graslanden met nog stukken dottergrasland. In Bastenakkers zijn de soortenrijkste graslanden beperkter in oppervlakte. Hier komen nog kleine alluviale bosjes voor.

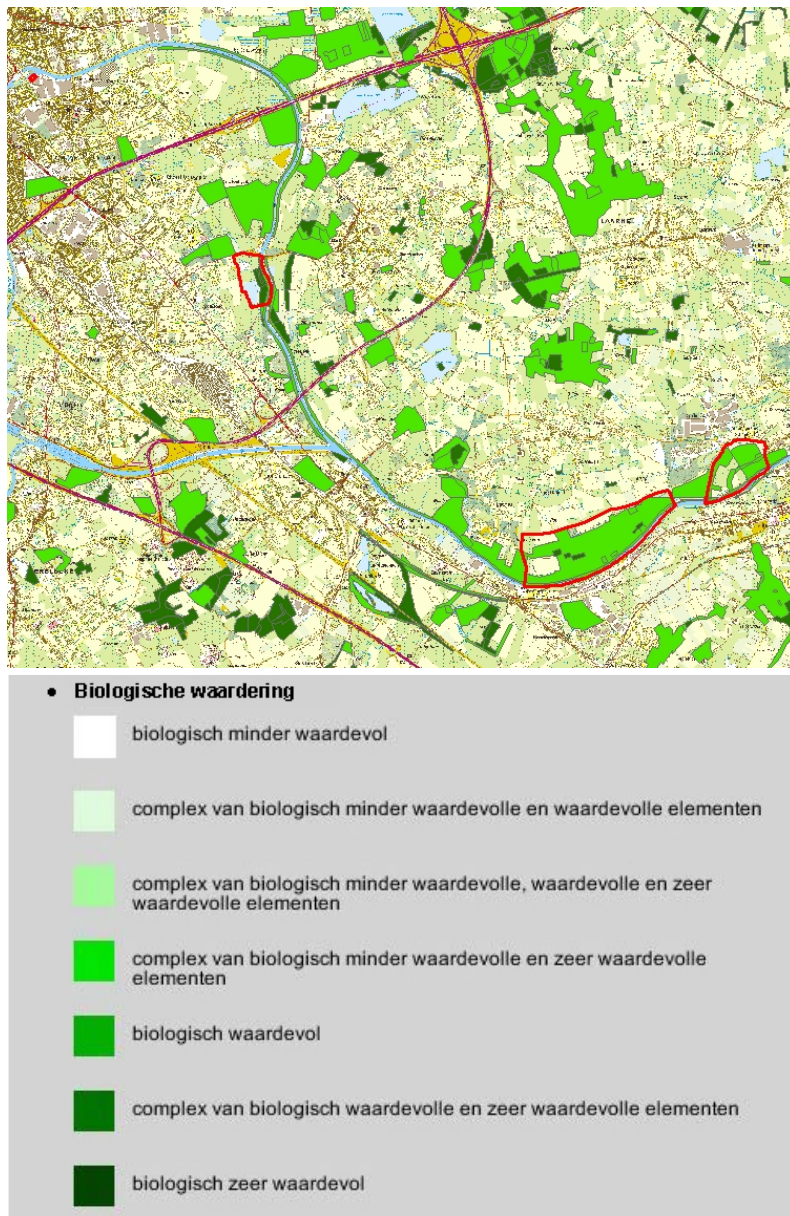
Door de aanwezigheid van een ontginningsput en soortenrijke graslanden scoort ook het deelgebied 'Oude ontginningsput te Melle' hoog op de BWK. Dit gebied is aangeduid als faunistisch belangrijk gebied. Dit deelgebied maakt tevens deel uit van het habitatrichtlijngebied 'Schelde- en Durmeestuaria van de Nederlandse grens tot Gent'.

In Bastenakkers is een erkend natuureservaat aanwezig. Een uitbreidingsdossier met percelen in de Ham is ingediend maar nog niet goedgekeurd.

In het volledige plangebied komt ca 1 ha bos van het type 91F0 voor. In Ham vinden we ca. 8 ha populierenbos. In de andere deelgebieden treffen we nog 2 ha wilgen(struweel)bos, 2,5 ha populierenaanplanten en een 5 ha diverse aanplantingen met bomen.

Voor zover als gekend werd in deze bossen geen onderzoek uitgevoerd maar de bosfragmenten in Bastenakkers hebben de floristische samenstelling van oud bos.

Figuur 6. Biologische waarderingskaart

Knelpunten en potenties

De eventuele aanleg van slikken en schorren in het habitatrichtlijngebied ter hoogte van de zandwinningsput zal een positief effect hebben, doordat de voorziene natuurontwikkeling kwantitatief hoogwaardiger is dan de huidige habitats van dit gebied.

Zandwinningsput wordt ontdekt, ontpolderd en ingevuld met estuariene natuur.

Het gebied is voor het overgrote deel biologisch waardevol met een grote waterpartij (oude ontginningsput), oevervegetatie, soortenrijke graslanden, moerasbos en beekbegeleidend bos (91E0). Het gebied heeft met de vijver zeker ook faunistisch belang.

Het gebied is ook ingekleurd als habitatrichtlijngebied met het oog op estuariene habitats (91E0, 1130 Estuaria), te ontwikkelen na het stoppen van de zandwinning.

Bij een scenario van slik en schor – ontwikkeling is er zeker impact op de aanwezige natuurwaarden : de dijken zullen ruimte innemen en ook een barrière vormen binnen dit SBZ-H, de dynamiek zal onder invloed van getij veranderen, de trofie zal veranderen enz. Toch is dit scenario batig naar natuur. De zoetwaterslikken en –schorren zijn dermate zeldzaam en biologisch

waardevol dat ze een kwaliteitsverhoging inhouden tov de huidige, lokaal aanwezige natuurwaarden.

Bastenakkers (wordt een GOG zonder extra natuurinvulling)

In dit gebied zijn in beperkte mate nog waardevolle natuurelementen aanwezig zoals alluviale bosjes (91E0) en soortenrijk grasland. Het behoud van de ecologisch waardevollere stukjes is nodig.

Ham (wordt een GOG-GGG met een ringdijk, sluizen en estuariene natuur.)

Dis is het biologisch meest waardevolle deelgebied, met stukken dottergrasland. Deze graslanden maken ook voorwerp uit van een erkenningsdossier van Natuurpunt (ingediend maar nog niet goedgekeurd). Indien het gebied onder getijde-invloed wordt geplaatst en wanneer er ringdijken worden gebouwd zal er natuur verdwijnen/veranderen. Toch kan worden geconcludeerd dat de lokale natuurwaarde zeker niet verlaagt. Bij inrichting als GOG-GGG zal het volledige gebied onder getijdenwerking komen.

4.2.4 Landschappelijke structuur en onroerend erfgoed

Elementen van de bestaande landschappelijke structuur

Het plangebied volgt grotendeels de contouren van de relictzone “Scheldevallei van Gent tot Wetteren”, conform de landschapsatlas, waarbij de relictzone door de aanleg van dijken afgesneden wordt van het achterland.

Deze relictzone kenmerkt zich door een brede afgesneden meander, donken, oeverwallen, meersen met verspreide bosjes en lokaal nog gave percelering. In het gebied den Ham was een kapel aanwezig, die op de kaart van 1966 verdwenen is.

Tot slot moet opgemerkt worden dat het gebied over vrij grote archeologische potenties beschikt gaande van de bronstijd, ijzertijd en Romeinse periode, waarbij er zich ter hoogte van het kasteel, een gekende vindplaats bevindt op de CAI.

Knelpunten en potenties

Vanuit Erfgoezorg wordt dan ook opgemerkt dat de dimensionering en inplanting van de ringdijken en eventuele ringgrachten elementen zijn die het landschappelijk aspect sterk zullen beïnvloeden. Een minimale ruimte-inname door deze infrastructuur en landschappelijke integratie zijn hierbij elementen die de inpasbaarheid in het landschap moeten garanderen. Daarnaast is het belangrijk dat er bij het toekomstig beheer rekening gehouden wordt met de bestaande landschappelijke structuren en erfgoedwaarden in het gebied, waaronder de historische percelering.

Voor wat het gebied rond den Ham betreft, moet er opgemerkt worden dat er hier een sterkere negatieve impact op de erfgoedwaarde van het landschap verwacht mag worden. De inschakeling van dit gebied als GGG, zal immers het historisch meersenlandschap en de afgesneden Schelde-meander die aanwezig zijn in het gebied op termijn doen vervagen en tenslotte ook laten verdwijnen. Den Ham paalt bovendien aan het beschermde monument “voormalig kasteel Vilain XIII, kasteel van vm. Buskruitfabriek Cooppal en kasteelpark met ijskelder, boogbrug, hekwerk, parkmuur en portiersloge”, waarbij de context en relatie van dit kasteel met het park ten opzichte van de omgeving zal verdwijnen van de huidige meersen, ten gevolge van het GGG. Bij de aanleg zal bovendien aandacht moeten besteed worden aan de aanpalende site, teneinde de aanwezige bomen en erfgoedwaarden van dit monument niet te schaden.